

ГЛОБАЛЬНА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

**Петухова О.М., доктор екон. наук, проф.
Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна**

**Грущенко А.В., магістр
Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна**

У XXI столітті ми спостерігаємо неупинний розвиток технічних інновацій та нових відкриттів, що полегшує наше життя та створює нові можливості для розвитку. Однак при цьому все ж залишаються старі проблеми, які потребують постійного спостереження та якнайшвидшого вирішення. Серед них найбільш актуальною є глобальна продовольча проблема неефективного виробництва, розподілу та використання харчових продуктів по всьому світу, що в свою чергу породжує ряд нових проблем: голод, скорочення біорізноманіття, зростання смертності серед населення малозабезпечених країн і т.д. Тому нині міжнародне суспільство повинно сконцентрувати свою увагу саме на цьому напрямку і розробити план дій, який забезпечить стабільну й оптимістичну ситуацію в майбутньому. Адже за оцінками аналітиків ООН населення нашої планети до 2030 року сягне 8,5 мільярдів, що на 500 мільйонів більше, ніж є зараз (у 2022 році населення Землі вже сягнуло позначки 8 мільярдів).

Термін «продовольча безпека» набув свого широкого вжитку на початку XXI століття. Відповідно до міжнародних угод його трактують як «стан економіки, при якому всім і кожному гарантується забезпечення доступу до продуктів харчування, питної води та інших продуктів, в якості, асортименті і обсягах, достатніх для фізичного і соціального розвитку особистості, забезпечення здоров'я і відтворення населення країни».

Система продовольчої безпеки базується на чотирьох основних принципах: самозабезпеченість, незалежність, доступність та якість. Їх треба використовувати і враховувати під час формування державної політики щодо продовольчої безпеки, й при цьому також забезпечувати розвиток різних суміжних напрямів, таких як: ефективний розвиток сільського господарства та агропромислового комплексу, формування доходів населення й якісний розподіл продуктів задля збалансованого харчування. Однак не завжди все залежить тільки від цих принципів, і існує ряд інших причин, які впливають на формування продовольчого плану. Найбільш суттєвими є фактори техногенного та природнього характеру.

Впродовж останніх років, починаючи з початку пандемії COVID-19, ситуація із системою глобальної продовольчої безпеки лише погіршувалася. За оцінками Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) у 2020 році від 720 до 811 мільйонів жителів планети зіткнулися із проблемами недостатнього продовольчого забезпечення (у середньому 768 мільйонів). У середньому із загальної кількості 768 мільйонів осіб, які недоїдають, найбільше потерпали в країнах Азії – 418 мільйонів осіб, Африки – 282 мільйона осіб, а також в Латинській Америці і Карибському басейні – 60 мільйонів осіб.

На жаль, така тенденція продовжується і сотні мільйонів населення стискається із проблемою недоїдання через те, що відбувається порушення у ланцюгах постачання продукції, спостерігається зростання цін та низька продуктивність продовольчих систем. Окрім цього найбільше продукції втрачається саме у ланцюгу постачання: виробництво – зберігання – транспортування – споживання. Адже неналежне використання спеціального обладнання для зберігання харчових продуктів призводить до їхнього псування. Тому важливим фактором у вирішенні цієї проблеми є застосування інноваційних технологій для якісного та безпечного зберігання й транспортування продукції, зокрема розвиток холодної логістики.

Ще однією причиною недоїдання в країнах Азії та Африки сьогодні є порушення постачання зернових культур, що пов'язано із військовими діями на території України. Окупація та замінування значної кількості полів зменшило площу посівів зерна і його майбутнього врожаю відповідно. Ще одним вагомим фактором стало порушення логістичних шляхів із України до інших країн. Проте слід зазначити, що завдяки впровадженню зернового коридору це питання було частково вирішено.

Також до проблем, що загрожують продовольчій безпеці, можна віднести й погіршення кліматичних умов. Серед них: спека, пожежі, сильні вітри, зливи тощо. Адже нестабільність опадів та їхня нетиповість у різних регіонах світу провокує до знищення врожаю на певних ділянках або його повної відсутності.

Незважаючи на ці проблеми, міжнародне суспільство розробляє план дій задля того, аби в майбутньому забезпечити себе якісною, екологічною та безпечною продукцією. Тому вже сьогодні у сфері виробництва харчових продуктів використовуються альтернативні джерела енергії, сучасні технологічні й продуктові інновації та зміна поведінки споживачів у ставленні до харчування в цілому. Тож перспективи на подолання кризових явищ продовольчої безпеки є і вони активно вивчаються та досліджуються.